

De complete tekst van de Troonrede

De Troonrede zoals Koningin Beatrix die uitsprak op dinsdag 16 september 2009 in de Ridderzaal. *Foto FWA*

Leden van de Staten-Generaal, Nederland kan zelfbewust en met vertrouwen inspelen op de hoge eisen die momenteel aan ons worden gesteld. Wereldwijd zijn er ontwikkelingen waarover mensen zich zorgen maken. Vrede en veiligheid staan op veel plaatsen onder druk. Duurzame economische groei is niet vanzelfsprekend. In eigen land vraagt de

kwaliteit van de dagelijkse leefomgeving extra inzet. Ook zijn inspanningen nodig om onderling respect te versterken.

De regering wil met alle burgers samen bouwen aan een land dat vertrouwen heeft in zichzelf en de blik gericht houdt op de toekomst. Centraal in de begrotingsvoorstellen voor 2009 staan een intensieve internationale samenwerking, optimale kansen voor duurzame economische groei en een leefomgeving die mensen houvast en vertrouwen biedt.

Vrede en veiligheid vragen voortdurend aandacht. Wij leveren van oudsher bijdragen aan vredesmissies en ontwikkelingssamenwerking. Als internationaal georiënteerd land stelt Nederland zich verantwoordelijk en constructief op. Ook nu zet ons land zijn inspanningen op het gebied van internationale rechtsorde, mensenrechten, ontwikkelingssamenwerking en crisisbeheersing onverminderd voort. Om de veiligheidstaken goed te kunnen uitvoeren wordt geïnvesteerd in materieel en personeel.

De aanwezigheid van Nederlandse militairen in Afghanistan en andere conflictgebieden bevestigt dat onze solidariteit de landsgrenzen overstijgt. Voor de zware taak die zij vaak met gevaar voor eigen leven vervullen, verdienen zij niet-aflatende waardering. Wij denken aan hen die vielen en aan hun nabestaanden.

Fragiele staten hebben grote moeite de millenniumontwikkelingsdoelen te halen. Juist daarom investeert de regering extra in deze landen. Ook wil zij de vrijheid van meningsuiting, de mediadiversiteit en de vrijheid van godsdienst in de wereld bevorderen. Er worden daarom meer middelen toegevoegd aan het mensenrechtenfonds.

De Europese Unie heeft vrijheid en veiligheid gebracht in ons deel van de wereld. De regering zal zich blijvend inzetten voor een hechte Europese samenwerking. Het is verheugend dat u, Staten-Generaal, het Verdrag van Lissabon heeft goedgekeurd.

De regering hoopt dat de lidstaten van de Unie in 2009 vervolg geven aan de ratificatie. Samenwerking in Europees verband is eveneens cruciaal bij het realiseren van duurzame economische groei. De begroting van de EU dient daar in toenemende mate op te worden gericht.

Duurzame economische groei spreekt niet vanzelf. De wereldeconomie kampt met tegenslagen. Overal neemt de vraag naar voedsel en energie toe en stijgen de prijzen. De crisis op de financiële markten vertraagt ook in ons land de groei.

Dankzij de inspanningen van de afgelopen jaren staat de Nederlandse economie er relatief goed voor. De werkloosheid is laag. Sinds het jaar 2000 is de koopkracht per huishouden gemiddeld met twaalf procent gestegen. Ons pensioenstelsel en andere sociale voorzieningen zijn solide. Alertheid blijft echter geboden.

De regering wil deze fundamenten verder verstevigen door verbetering van de concurrentiepositie, beperking van de inflatie en vergroting van de arbeidsparticipatie. De btw wordt daarom niet verhoogd. Dit maakt een verantwoorde loonkostenontwikkeling en verlaging van de werknemerspremies op arbeid mogelijk. Zo kunnen in 2009 de lasten voor burgers en bedrijven dalen.

Ook voor volgend jaar streeft de regering naar een overschot op de begroting. Dit biedt ruimte om de kwaliteit van de zorg en de financiering van de AOW op lange termijn veilig te stellen. Voor een blijvend hoog niveau van collectieve voorzieningen is dit echter niet voldoende. Daarvoor is noodzakelijk dat meer mensen aan de slag gaan. Wie kan, moet meedoen.

Er zijn personeelstekorten in de zorg, in het onderwijs en in andere sectoren. Ook daarom is er de regering veel aan gelegen de arbeidsparticipatie te verhogen. Kinderopvang blijft aantrekkelijk voor ouders die betaalde arbeid verrichten. Voor mensen met een uitkering wordt werken financieel aantrekkelijker gemaakt. Werkgevers krijgen een subsidie als ze langdurig werklozen in dienst nemen.

Voor jongeren tot 27 jaar komt er in plaats van een bijstandsuitkering een passend leer- en werkaanbod. De regeling voor jongeren met een beperking wordt aangepast, waardoor zij eerder naar werk worden begeleid. Werknemers krijgen een bonus als ze na hun 62e jaar actief blijven op de arbeidsmarkt. Voor mensen met een deeltijdbaan gaat het extra lonen om meer uren te werken. Hoogopgeleide buitenlandse werknemers kunnen makkelijker in ons land aan de slag.

Het bedrijfsleven en de financiële sector zijn essentieel voor een krachtige economie. De regering maakt meer ruimte voor ondernemerschap. De belastingvrijstelling voor winst in het midden- en kleinbedrijf wordt verruimd. Het tarief in de onderste schijf van de vennootschapsbelasting gaat omlaag.

Het schrappen van de eerstedagmelding is een van de maatregelen waardoor de administratieve lasten voor ondernemers verminderen. Het aanvragen van vergunningen wordt vereenvoudigd. **Ook zal de regering gedurende vijf jaar aan kansrijke bedrijven ondersteuning bieden bij hun verdere groei.**

Economische ontwikkeling is niet mogelijk zonder een adequate infrastructuur. De regering wil decapaciteit van wegen en spoorlijnen vergroten. Bouwprojecten die daarop gericht zijn, moeten sneller worden uitgevoerd. De regering zal een voorstel voor een nieuwe Spoedwet wegverbreding bij de Kamer indienen.

Ook zullen de lasten eerlijker over de weggebruikers worden verdeeld. In de toekomst wordt het bezit van een auto minder belast en het gebruik juist meer. Volgend jaar zet de regering de eerste stap op weg naar dit systeem. De belasting bij aanschaf wordt verlaagd's de motorrijtuigenbelasting verhoogd. Hoe schoner de auto, des te goedkoper autobezitters uit zijn. Om reizen per trein aantrekkelijker te maken, komen er nieuwe stations bij en gaan er meer treinen rijden.

Nederland is nu goed beschermd tegen het water. Maar de verwachte stijging van de zeespiegel maakt een forse meerjarige inspanning noodzakelijk. Wij willen dat ook onze achterkleinkinderen veilig in Nederland kunnen leven. De regering komt volgend jaar met een voorstel voor een Deltawet die het fundament hiervoor zal leggen.

Versterking van de economische structuur dient hand in hand te gaan met de zorg voor natuur en milieu. Onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen moet aanzienlijk afnemen. Daarom bevordert de regering het gebruik van aardwarmte en van zonne- en windenergie.

Eenvoudiger procedures zullen ook de aanleg van windmolenparken in de Noordzee versnellen. Er komt een subsidieregeling voor de aanschaf van warmtepompen en zonneboilers. Over drie jaar zal een half miljoen woningen energiezuiniger zijn gemaakt. De Nederlandse land- en tuinbouw zijn zeer innovatief. Dit biedt kansen om deze sectoren duurzaam te ontwikkelen. De regering zal de glastuinbouw stimuleren om netto energieleverancier te worden. De visserij verdient een stabiele toekomst.

Aan hun dagelijkse leefomgeving ontnemen mensen houvast en vertrouwen. De begroting voor 2009 bevat samenhangende voorstellen die de kwaliteit van de leefomgeving verbeteren.

Burgers willen in een veilige en leefbare buurt wonen met goede scholen voor hun kinderen. Zij wensen ruimte voor ontspanning en sport, voor jong en oud. Zij verwachten menswaardige zorg en verzorging. Zij verlangen een overheid die betrouwbaar en duidelijk is. Samenwerking met burgers, gemeenten en woningbouwcorporaties is daarom nodig. Respect, veiligheid en vertrouwen zijn kernwaarden in onze rechtsstaat. Tegen het schenden van normen moet opgetreden worden.

Om recidive te voorkomen is goed begeleide terugkeer in de samenleving essentieel. Criminele verslaafden worden sneller met drang naar hulp begeleid. Agressief of intimiderend gedrag op straat is onacceptabel. Diegenen die ernstige overlast geven, zullen effectief worden aangepakt met een gebiedsverbod. Tegen mensen die agenten, ambulancepersoneel en andere dienaren van de publieke zaak bedreigen, wordt stevig opgetreden.

Duidelijkheid over wat wel en wat niet toelaatbaar is, versterkt vertrouwen tussen burgers onderling en vertrouwen in de overheid. Toezichthouders in buurten en wijken en op straten en pleinen vergroten het gevoel van veiligheid. In 2009 komen er 125 wijkagenten bij. Gemeenten krijgen de mogelijkheid bepaalde overtredingen direct te beboeten. Burgers kunnen ook zelf bijdragen aan een veilige leefomgeving.

De regering zet zich onverminderd in voor een grotere rol van vrijwilligers bij brandweer en politie. Het vergroten van zelfredzaamheid van burgers en bedrijven bij crises en rampen krijgt bijzondere aandacht. Met de meeste jongeren in Nederland gaat het goed. Maar er zijn ook kinderen die in de knel zitten. De regering wil aan hen betere kansen geven. Daarnaast werken justitie, politie en jeugdzorg nauw samen om ongewenst gedrag van jonge kinderen tijdig te corrigeren. Er komt ook hier meer aandacht voor preventie.

Ouders worden aangesproken op het gedrag van hun kinderen. Om sneller passende hulp te verlenen, wordt de Verwijsindex Risicjongeren geïntroduceerd. Ook de oprichting van Centra voor Jeugd en Gezin en Veiligheidshuizen draagt hieraan bij. Scholing en onderwijs verhogen de kansen van mensen.

De regering werkt hard aan verbetering van het onderwijs. In het bijzonder wil zij de basisvaardigheden in taal en rekenen vergroten en het aantal zwakke scholen terugdringen. Ook de aanpak van schooluitval blijft een prioriteit. Voor vmbo-leerlingen die vooral ambachtelijke gaven hebben, komen er speciale vakscholen. Het onderwijs is zo goed als de leraar voor de klas. Om de positie van leraren te versterken, krijgen zij meer scholingsmogelijkheden en een betere beloning.

De regering wil een bloeiende kunst en cultuur stimuleren en alle jongeren vroeg daarmee in aanraking brengen. Kinderen tot 12 jaar krijgen in 2009 vrije toegang tot musea. Jongeren tot 18 jaar kunnen met een cultuurkaart kennismaken met de inspirerende rijkdom van ons land.

Goede gezondheid en sportbeoefening hangen nauw samen. De regering investeert daarom extra in de mogelijkheden van sport voor de jeugd en voor mensen met een handicap. Om talentvolle sporters beter te ondersteunen, komen er Centra voor Topsport en Onderwijs. Het Olympisch Plan 2028 kan bij dit alles een bron van inspiratie zijn die zowel de breedtesport als het topsportklimaat versterkt. De levenskwaliteit van burgers wordt verhoogd door goede en toegankelijke zorg.

De regering wil de zorg zo organiseren dat mensen met een chronische aandoening deze dicht bij huis ontvangen. Patiënten krijgen meer inzicht in de kwaliteit die geboden wordt. Invoering van het elektronisch patiëntendossier vermindert het aantal medische fouten. Vrijere prijsvorming en innovatie zijn nodig om wachtlijsten in te korten en de zorg goed en betaalbaar te houden. De regering zet in 2009 verdere stappen in deze richting.

Mensen die vanwege ziekte of ouderdom ernstige beperkingen ondervinden, krijgen meer keuzevrijheid bij de langdurige hulp die zij nodig hebben. Noodzakelijke zorg kan ook thuis geboden worden, waardoor ouderen langer in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen.

Kracht ontleent ons land aan de democratische rechtsstaat die burgers bescherming en houvast biedt.

Gelijkwaardigheid, vrijheid, solidariteit, democratie en de principes van de rechtsstaat verdedigen wij in binnen- en buitenland. Samen dragen wij daar verantwoordelijkheid voor. De regering verleent steun aan de oprichting van een Huis van de Democratie en Rechtsstaat. Er komt een code voor 'goed besturen', waarin helder staat wat burgers van overheden kunnen verwachten. Verder zal een staatscommissie ingesteld worden die onder meer zal bezien welke mogelijkheden er zijn om de Grondwet beter toegankelijk te maken.

Er komt een Handvest verantwoordelijk burgerschap. Alle inwoners van ons land dienen doordrongen te blijven van de democratische waarden en verantwoordelijkheden die het fundament vormen van de Nederlandse samenleving. Goede taalbeheersing is een basisvoorwaarde om in onze maatschappij te kunnen meedoen.

De regering vergroot de mogelijkheden voor het werven van taalcoaches. De inzet van autochtone Nederlanders om migranten te helpen bij het leren van de Nederlandse taal is van onschatbare waarde. In de verhoudingen binnen ons Koninkrijk staan democratische beginselen als die van rechtszekerheid, deugdelijkheid van bestuur en wederzijds respect ook voorop.

De regering hoopt in december met de lands-en eilandsbesturen een belangrijke stap te zetten naar de uitvoering van de afspraken over de staatkundige veranderingen van de Nederlandse Antillen. Bonaire, Sint-Eustatius en Saba gaan als openbaar lichaam deel uitmaken van Nederland. Deze statuswijziging is in voorbereiding.

Leden van de Staten-Generaal, Met de maatregelen die de regering zich voorneemt voor 2009 wil zij het zelfbewustzijn van ons land vergroten en de fundamenten van onze economie en onze samenleving versterken.

De regering beseft dat zij dit niet alleen kan. Eenieder zal daaraan vanuit eigen verantwoordelijkheid een bijdrage moeten leveren. We hebben de inzet van allen - burgers, werkgevers, werknemers, overheden en onze Europese en internationale partners - nodig. Alleen samen kunnen we werken aan een goede toekomst. Samen maken we Nederland sterker.

Op u, leden van de Staten-Generaal, rust hierbij een grote verantwoordelijkheid. De regering ziet uit naar een goede samenwerking. U mag zich in uw taak gesteund weten door het besef dat velen u wijsheid toewensen en met mij om kracht en Gods zegen voor u bidden.

Dinsdag 16 september 2008.